

Dünya, səndən kimlər keçib

MƏHƏRRƏM QASIMLI
Əməkdar elm xadimi, professor

NÖVRƏS İMAN HEKAYƏTİ

Uşaqlıqdan onun ömür və sənət yolu xatirəmdə heyrətamiz izlər buraxıb. Köhnə-kömür saz biliciləri, ustad aşıqlar Növrəs İmandan (1901-1953) söhbət açanda əfsanəvi bir obrazı göz önündə elə canlandırırırdılar ki, bu sirli-sehirli saz-söz sahibinin həyatının konkret bir zaman və məkanda ola biləcəyinə heç cür inana bilmirdik. Adama elə gəlirdi ki, o, yerlə göy arasında gəzib-dolaşan, sazını-sözünü ərsiləyə-ruhlar aləminə söykəyən bir xəyal olub...

Sonralar Universitetdə təhsil alanda və Elmlər Akademiyasında folklor araşdırıcı kimi çalışanda Növrəs İmanın tarixi kimliyi ilə bağlı bir çox gerçəklikləri də öyrənə bildim. Təqribən iyirimi il bundan qabaq iş yoldaşım, ustaq sənətkar Aşiq Ələsgərin nəvəsi İslam Ələsgər (1925-2014) Tovuzdan olan bir adamla görüşüb ondan ərəb əlifbası ilə yazılmış qalın bir dəftər aldı. Bir neçə gün sonra İslam müəllim dedi:

-O dəftər İman bədbəxtdən yadigardı. Müharibənin ilk illərində (1941-43-cü illərdə) Növrəs İman Tovuzun Aşağı Əyyublu kəndində Məşədi Qədim adlı bir kişinin evinə sığınıb. Əlyazmaları onillər boyu qoruyan həmin Məşədi Qədim olub. Dünyasını dəyişənə yaxın qohumlarına tapşırıb ki, bu dəftəri Ələsgər ocağından bir nəfərə versinlər. Onlar da axtara-axtara məni tapıblar...

İslam Ələsgər bu dəftərin üzərində xeyli işlədi və 2004-cü ildə onu nəşr etdirdi. Mən 2010-cu ildən Az.tv-nin lahiyəsi olan saz-söz verilişini hazırlayanda 2013-cü ildə öz proqramımda Növrəs İmana da ayrıca bir veriliş həsr etdim. Verilişə ustad Aşiq Fətullah Göyçəlini dəvət edərək onunla söhbət apardım. Ustad aşiq həmin verilişdə Növrəs İmanla bağlı qəm-qübar dolu əhvalatları çox təsirli bir dillə tamaşaçılara danışdı. Nakam aşıqın son olaraq Lənkəran şəhərində görüldüyünü və bundan sonra qeyb olduğunu yanıqlı-yanıqlı dilə gətirdi.

O vaxt mənim apardığım veriliş canlı şəkildə efirə çıxırdı. Veriliş boyunca Azərbaycanın müxtəlif yerlərindən zənglər olundu. Ən diqqətçəkən zənglər Təbriz və Ərdəbildən gələnləri idi. Zəng edənlər saz-söz biliciləri, söz-sənət vuruşları və aşıqlar idi. Növrəs İmanın Lənkəranda İrana-Ərdəbilə və Təbrizə keçdiyini, daha sonra müalicə

üçün Türkiyəyə getdiyini, son olaraq qayıdıb Ərdəbildə məskunlaşib yaşadığını və 1953-cü ildə dünyasını dəyişdiyini bildirdilər. Mən Növrəs İman sevrələrə müraciət edərək bu məsələnin dəqiqləşdirilib aydınlaşdırılmasını xahiş etdim. Bundan bir müddət sonra, təqribən 100-ə ilə yaxın yaşı olan Aşiq Cahad Göyçəli (1915-2014) efirdə qonağım oldu. O, Növrəs İmanı yaxından tanıdığını bildirdi və bir müddət sənət yoldaşlıqları olduğunu da söylədi. Aşiq Cahad da İmanın Məşədi, Ərdəbil, Nəcəf və Kərbalada olması barədə söz açdı.

Bunun üstündən bir neçə müddət keçdi. Mənə əslən Kəlbəcərdən olan Seyid İsrail ağa adlı bir ağsaqqal zəng etdi. Növrəs İmanla bağlı mənim verilişimdən sonra axtarısa başladığını, çoxsaylı yeni faktlar əldə etdiyini söylədi. Yaxın zamanlarda gəlib görüşəcəyini vəd etdi. Bir müddət sonra Seyid İsrail ağa mənə aşağıdakı məktubu da göndərdi.

«Hörmətli Məhərrəm müəllim, salam.

Sizi narahat edən 77 yaşlı aşiq həvəskarı Kəlbəcərlisi Seyid İsrail Ruhanıdır. Mən sizin verilişlərin daimi həvəskarıyam. Köhnə ustadların da vurğunuyam. Kəcən il verilişlərin birində Aşiq Fətullah əmioğluya bir sual verdiniz. Göyçəli Aşiq İmandan nə bilirsən, onu bizə de?

Ustad Aşiq Fətullah dedi:

-İman son gedişində Lənkərana çatır, orada ona bir az laqeyd yanaşırlar. Növrəs İman orada "Şəhri- Lənkəran" şeirini deyir. Sonra o adamlar İmana köməklik göstərirlər.

Sizin verilişdə Aşiq Fətullah ilə söhbətiniz məndə daha da cox maraq oyadı. Mən İman haqqında çoxdan marağım olduğu üçün onun aqibətini öyrənməyə çalışırdım, amma İrana necə keçməsinə sizdən öyrəndim. İndi onun İrandan 12-15, Türkiyədən internetdən 9 şeirini götürmüşəm. İmanın İrana keçməsinə, Türkiyənin İzmir şəhərindəki "əsəb xəstəliyi bölməsi"ndə yatmasını İman aşığı ilə görüşüb topladım. Bu topladığım məlumatlarda sizin də böyük əməyiniz olduğundan bütün qeyidlərimi sizə göndərirəm. İmandan bəhs edən hadisələr İranda ərəb əlifbasında kitabca halında (mətni mənim tərəfimdən hazırlanmışdır) çap olunub.

Növrəs İmanın İman və Türkiyədə dediyi sözlər: "Aylar məni", "Gəlmişəm", "Bağışla" "Məni", "Bissimillahi", "Bağlama var", "Gedəm", "On yeddi", "Maral da ağlar", "Ay maral", "Ya sinəm ağlar", "Çətindir", "Görünür", "Dürnalar", "Dağlar", "Gözəldir", "Hayıf", "Sərvi sən", "Ar məni" və s.

Hörmətli Məhərrəm müəllim, qədərbilən alim! Mənim deyəcəyim bu qədər. Burdan beləsini Yaradan bilər.

Hörmətli: Məşədi İsrafil».
2017-ci il

2018-ci ildə Seyid İsrafil ağa dünyasını dəyişdi (Allah ona qəni-qəni rəhmət eləsin!) və biz görüşə bilmədik. Onun vəfatından bir il sonra qocaman el sənətkarı ustad aşıq Hüseyn Qoşqarlı Seyid İsrafil ağa ilə birgə hazırladıqları Növrəs İmanın dastan-hekayətini mərhumun xahişi ilə Azərbaycan Aşıqlar Birliyinə gətirdi.

Aşıq Hüseyn Qoşqarlı bu dastan-hekayətin ərsəyə gəlməsində Seyid İsrafil ağaya və ona yardım eləyən Təbrizli Böyükbəyə bir də Kəlbəcərin Geştək kəndindən olan rəhmətlik Seyid Bəhmənə minnətdarlığını da dönüb-dönüb dilə gətirdi. Biz qalanlara can sağlığı, ölənlərə min rəhmət deyib, dastan-hekayətin mətnini qəbul etdik.

Mən Aşıqlar Birliyinin sədr müavini, fəlsəfə doktoru, ustad aşıq Altay Məmmədliyə mətni oxuyub fikir bildirməsini xahiş etdim. Aşıq Altay mətni oxuyub razılığını bildirdi. Sonra dastan-rəvayəti birgə oxuyub geniş müzakirəsini keçirdik. Mətni hazırlayan hər iki Növrəs İman qeyrətkeşi- Seyid İsrafil ağa və Aşıq Hüseyn Qoşqarlı əldə etdikləri bilgiler əsasında maraqlı bir folklor örnəyi ərsəyə gətirə biliblər. Burada Növrəs İmanın Aşıq Ələsgər, onun qardaşı Çoban Məhəmməd, Ələsgərin oğlu Əbdüləziz, Ağdabanlı Qurban, eləcə də Kəlbəcərlilərimiz Bimar Əli, Qaraqoyunlu Bisavad Teymur, Borçalı Aşıq Sadıq Sultanov və başqaları ilə olan deyişmələr öz yurdu-əhvalatı ilə birgə təqdim olunub. Orasını da deyim ki, İslam Ələsgərin hazırlayıb nəşr etdirdiyi “Növrəs İman” (Bakı 2004) kitabı və “Göyçə dastanları” (Bakı 2001) antologiyasında ustad aşıq Mahmud Məmmədovun söylədiyi Növrəs İmanın Tiflis səfəri mətni ilə sözü gedən dastan-hekayət arasında bəzi oxşar məqamlar olsa da, təqdim olunan bu mətn, sujet dolğunluğu və mükəmməlliyi ilə diqqəti daha çox öz üzərinə götürür. Növrəs İmanla bağlı hadisələr, məsələn, ölənlərin qardaşının arvadı ilə zorla evləndirilməsi və bu üzüntüdən doğan şeirlərin yaranma səbəbləri tarixi gerçəklikləri dəqiq ifadə edir.

Növrəs İmanın Kəlbəcərlə əlaqəsi, Dədə Şəmşirin atası, məşhur el sənətkarı Ağdabanlı Qurbanla yaxın dostluq münasibətləri dastan-rəvayət boyu çox doğru olaraq tarixi faktlar kimi təqdim olunub. İyirmi, otuzuncu illər arasında Növrəs İmanın Kəlbəcərin kəndlərində sovet katibi işləməsi və bir çox şeirlərinin buradakı əhvalatlarla bağlı yaranması da, şübhəsiz ki, tarixi gerçəkliyə çox yaxındır. Doğrudur, burada da bəzi klassik sənətkarların-Xəstə Qasım və Molla Vəli Vidadinin şeirlərinə yaxın poet-

ik örnəklərin (“Sənəm al”- X.Qasım, ”Paralanmış kölnümü”-M.V. Vidadi) olduğu tərəfimizdən təsdiqləndi və təshih edildi. Bəlkə digər aşıq və şairlərin Növrəs İmanın adına çıxılan şeirləri yenə də ola bilər. Əgər belə faktlar ortaya çıxarılsa, gələcəkdə onların da təshih edilib yerinə qaytarılması lazım gələcək. Növrəs İmanın Ərdəbil, Təbriz və ya İzmirdə söylədikləri şeirlər bu baxımdan istisna deyildir. Burada Növrəs İmanın adından şeir düzüb qoşan aşıqların müdaxilələri çox ola bilər. Növrəs İman uşaqlıq və yeniyetməlik çağlarında təhsil aldığı molla məktəblərində islam qayda-qanunları ilə Quran və din tarixini dərinləndirən öyrənmişdir. Kəskin hafizəsi, təxəyül imkanları və beynində olan istedad gücü mənəvi-ruhi varlığında birləşərək onu söz-sənət elminin ənginliklərinə, irfan elminin və təsəvvüf simvolikasının dərin qatlarına çəkmişdir. Bu gün onun şeir sistemi İmaməddin Nəsimi, Xəstə Qasım poeziyasındakı əbcəd hesabı, hürufat işarələri, rəqəmdə sözlün, sözdə rəqəmin örtülü təqdimatı və s. maneraların mürəkkəb mənşələri kimi görünə bilər. Əbcəd, hürufat, eləcə də Quran ayə və surələrinin gizli, örtülü şifrlərini bilməyi bacaran hər kəs əslində bu “quş dili”ni anlamaq imkanındadır. Biz bu gün hər fərf və rəqəmlərdə gizli olan işarəvi mənaları, İslam və təsəvvüf simvolikasını yaxşı bilmədiyimizdən Nəsimi, Xəstə Qasım, Seyid Nigari, Nəbati və Növrəs İmanın (hətta, bir çox hallarda Aşıq Ələsgərin də!) şeirləri önündə gözlərimizi döyür və onları “açılmaz qıfıləndlər” sayırıq. Dastan-hekayətdən apaydınca görünür ki, aşıq Sadıq Sultanovun onun meydanına-qarşısına çıxan aşığı Tiflisdə yoxlamaq üçün ortaya qoyduğu “açılmaz” bağlama, müəmma və qıfıləndləri Növrəs İman çox asanlıqla, rahatlıqla açır. Çünki savad və təxəyyül imkanları klassik ənənəyə dərinləndirən bağlıdır...

Oxuculara təqdim olunan “Aşıq Ələsgərlə Növrəs İmanın söhbətindən də bunu aydın şəkildə görmək olar...

SUMMARY
Story of Novras Iman

The article deals with Novras Iman's life and creative-activity, his relations with other prominent ashugs. Several memories of the ashugs and poets with Novras Iman are presented. Meanwhile, the talk of Ashug Alesker and Novras Iman is added at the end of article for the readers.

AŞIQ ƏLƏSGƏRLƏ NOVRƏS İMANIN SÖHBƏTİ

...Ələsgər əmi sabahı günü özü durub qardaşı oğluga getdi. İmanla görüşüb hal-əhvallaşandan sonra dedi:

- Sən arada yatmışdın, nə gördün, sənə nə dedilər?

İman cavabında görək nə söylədi:

*Ərşi səmavatda, küllü-kaynat,
Haqqa pərvərdigar Əlidir, Əli.
Yoran qədəmləri sərinən cüda.
Sahibi-Zülfüqar Əlidir, Əli.*

*Eyliyə Məhəmmədi dinin aşgari,
Tanıdan məxluqa pərvərdigari,
Gedə ruh bədəndən, gələr məzarı,
O dindən xəbərdar Əlidir, Əli.*

*Görmüşəm camalın o kərəmgahın,
Nuru kamandarın, Şahı- Heydarın.
Anlıyın dərdini Növrəs İmanın,
Eşqə salan canı Əlidir, Əli.*

Ələsgər İmana dedi:

*- Sən hansı Əlidən danışırsan?
İman cavabını belə bildirdi:*

*On səkkiz min aləm yoxdan xəlq edən,
Şah bilirəm ol Xudanı qabaxda.
Dinin pərgarıdı, mərdin dirəyi,
Mərd yaradıb ol İmranı qabaxda.*

*Cəbrayıl gətirdi vəhi Rəsula,
Buyurdu Büraqla düşgünən yola.
Çağırır hüzura Xaliqu-Xuda
Əziz bildi Mustafanı qabaxda.*

*Dil qafildən dörd bir yanı alarlar,
Bir dar yerdə yaman hala salarlar.
Söylədilər-odlu gürzə çalarlar,
Ədalətə, hax divanı qabaxda.*

Aşiq Ələsgər gördü İmanınkı Hax vergisidi. Soruşdu:

-Ay İman, sən niyə öz ağandan kömək diləmirsən, bəlkə istədiyini onlar yetirsin?

İman dedi:

- Əmi, kimdən imdad istədiyimi deyim:

*Zəminü-asiman, küllü-kaynatı,
Bu müşkül çuğında özü yetirsin!
Quranda yazılan inna şafaat,
Qoymasın müşküldə, tezi yetirsin.*

*Sultani- Qeyisə yetişdi hardan?
Əyyubu qurtardı o, intizardan
Yunusi mahüdən, Xəlili nardan,
Gülüstan eyləyən közü, yetirsin.*

*Təriq əl-vəfani, rumiən qiyas,
Özün buyurmusan ayeyi-vənnas,
Müşkül müntəzirə guş versin Abbas,
Paylanan saqiyyə bizi yetirsin.*

*Növrəstə İmanın tutulmaz yası,
Oxunmaz üstündə Quran ayası.
Yerin- göyün, ərşin-gürşün bənnası
Budu sənətkara sözü yetirsin.*

Ələsgər həmi kövrəldi, həmi də qəlbi daralıb fikrə getdi. Üzünü Hax dərğahına tutub ərşi-ələda duran qadir Allaha ərzi-bəndəlik eyləyib belə başladı:

Aşiq Ələsgər:

*Ərşi-gürşü, yeri-göyü yaradan,
Ədalət padşahsan, ədalət eylə.*

*Könlümün nöqdəsin çıxart qaradan
Məni doğru yola dəlalət eylə.*

Ələsgər əmi gördü İman bu sözə bir cavab demək istəyir.

Dedi:

- Buyur, qardaş oğlu.

İman:

*Dinin yarpaqları bir firudindi,
Oruc tut, namaz qıl, ibadət eylə.
Beşdən bir xüms ver, onnan bir zəkat
Sayıla, mürtəzə inayət eylə.*

Ələsgər:

*Qəddim əyib qəm xirqəsi geyirəm,
Məhəbbət odunnən təam yeyirəm,
Leylin-nahar “yahu-yahu” deyirəm,
Məni doğru yola dəlalət eylə.*

İman:

*Təvəlla Əlinin dostunu tanı,
Təbərrük seçginən yadı, düşmanı.
Namərd olan yerdə dolan pünhanı,
Təmiz tut libasın, xoş adət eylə.*

Ələsgər:

*Xəsdə könül, sürün dost irahına,
Müşkülü həll edən qul pənahına .
Ələsgər, yön çevir Şahlar şahına
Yapış ətəyinnən, şikayət eylə.*

İman:

*Növrəs İman sözü eylər müxdəsər,
Hərə bu dünyadan köçər bir təhər,
Dəşdi- Kərbalaya eylə bir səfər,
Öp qədəmgahınnən, ziyarət eylə.*

Ələsgər əmi İmanın hazırcavablığını görəndən sonra dedi:
- Ay İman, bizə qisməti verən Allahdı, gəl ondan danışaq.

Ələsgər

*Dar günümdü yetiş dada, ya Şahı-mərdan ağa,
Nitqi meydan içində qoyma sərgərdan, ağa,
Həm Əlisən, həm Vəlisən, həm qeyrətli, həm səxa,
Həmi dildə zikrim sənsən, həmi əzbərdən, ağa.*

İman əmisi Ələsgərin əlindən öpdü. “Ağa” rədifli şeirinə qarşı eyni
“Ağa” rədifli şeirlə cavab verdi:

İman

*İbtidadan sirri aldım heyyə-davərdən, ağa,
Həqq olundu xilqətimiz nuru-ənvərdən, ağa.
Həsərət olundu məxluqa bəhri-ədvərdən, ağa.
Hax taladan səda gəldi gərđişi-əflatuna,
Olmasaydı ismi-pakın, düşər-ləngərdan, ağa.*

Ələsgər

*Can fəda qıllam yolunda, ya əmir-əlmöminan,
Tutdun Rəsulun rahını, xatəmi aldın nişan,
Yunisinə munus olub Nuha oldun kəştiban,
Xızırla irfanə girdin, sirrini etdin pünhan,
Nuru pakın zülmatını göstərdi yerdən, ağa.*

İman

*Müjdə verdin öz atana necə göyərtədin narı,
Qeyzə gəldi bir ləhzədə o da gətirdi barı
İdrisi rizvana verib, İsaya asdın darı,
Məhəmmədə bir xanədə dəryanı etdi carı,
Qismət oldu, tez yetişdi abı-kövsərdən, ağa.*

Ələsgər

*Günahkar kəmtər qulunam, qəbul eylə duamı,
Zahir sənsən, batin sənsən dü cahanın imamı,
Yet dada şahı qəşəmşəm, darda qoyma islami,
Təbdil olub fani dünya kaş dolana nizami,
Mərd iyidi xilas eylə böhtannan, şərdən, ağa.*

İman

*Bir tərəfdən sinnim cavan, bir tərəf dünya fani,
Bir tərəfdən eyiş, işrət, bir tərəfdə Qurani,
Bir tərəfdən eşqi-mövla, dil isdər bir cavanı,
Ölüm həxdı, çəkəcəklər həm savabı, ziyanı,
Xilas eylə sən İmanı ruzu-məhşərdən, ağa.*

Ələsgər

*Sərimə bir səda yetdi, bu xəbərdən qorxuram,
Əndamına lərzə düşüb, yerbəyerdən qorxuram.
Sağdakı xeyir əməlim, solda şərdən qorxuram,
Həmi sindən, həm sıratdan, həm məhşərdən qorxuram,
Kəsmə zərrə iltifatın qul Ələsgərdən, ağa.*

Aşıq Ələsgər ürəyindən keçirdi ki, bunun divanı –müxəmməsləri çox mükəmməldi. Qoy bir təcnis məharətini də yoxlayım. Bəhanə gətirdi ki:
- Ay İman, bir anlığa huşuma “sin” rədifli bir şeir gəldi, onu da deyim:

*İsmim üç hərifdi, ay çeşmi-xumar,
Biri “mim”di, biri, “nun”du, biri “sin”
Həsərətindən yüz min dərdim var mənim,
Kimsəm yoxdu, açam deyəm birisin.*

*Saldın məni atəşə hey, nara hey,
Gözüm ağlar, dilim çəkər nara hey,
Müşdəriyəm dost qoynunda nara hey,
Beymürvət, satmırsan, alam birisin.*

*Siyah zülfün nə tükübsən yana sən?
Ya hürüsən, ya pərisən, ya nəсэн?
Demirəm ki, eşq oduna yanasan,
Mən dedim ki, dur qırxandan bir isin.*

*Ələsgərin yaz sözünü varəğa,
Yuyar qəssəl, bükər qəddin var ağa.
Bu səfərdə üç ehtiyat var, ağa,
Biri mizan, biri sirat, biri “sin”.*

İman əmisi Ələsgərin “sin” rədifli təcnisinə qarşı çıxmalı “sin” rədifli təcnisini deyir.

*Beş kəlmə sin ilə bir lam içində
On dördün cəmində qeyri sin ayə.
Aşıq dildə sin ayə,
Üç nisbəti sin ayə.
Altı beşə müttəsil
İki tək bir sin ayə.*

*Səkkiz isdər onu bir lam içində
Bir qətrəsi bənzer qeyri sin ayə.*

*Dildə əzbər, əldə ləngər bir ayə,
On səkkizdən iyirmidi bir ayə.
Aşıq deyər bir ayə,
Dörd mənşildi, bir ayə.
Altıdan beşi çıxdım,
Yerdə qaldı bir, ayə.*

*Şux camaldı zikr eylədi bir ayə,
On-üç kəlmə bənzer qeyri sin ayə.*

*Səd çək, seyr et sehri yasində,
Bir günə təşbehdi sehri yasində.
Aşıq seyri- yasində,
Könül sehri- yasində.
Qırx kənarında ,altı əldə,
Ruhum sehri- yasində.*

*İman qəm bəsləyir sehri yasində,
Üç gülə bəstəyəm, qeyrisi nəyə?*

Ələsgər əmi dedi:

- Ay İman qış ayları yaxınlaşır, heç bir qış üçün ehtiyat görməmişik.
İman əmisinin sözünə dodaqdəyməz cıqalı təcnis ilə cavab verir:

*Çən gəlsə dağlara, yellər əsdirər,
Qış da çətin gəlsə, dal əyər-əyər.
Aşıq deyər əyərdən,
Nə gətirdin Əyərdən,
Laçın getdi şikara,
Gətirərsə əyər dən.*

*Kəklik səsin qayalardan kəsdilər,
Eşitsə qəddini dal əyər-əyər.*

*Yəqin kəsər zəhri-zəhri Salsalı,
Qəza cana zəhri-zəhri, sal-salı.
Aşıq kəsər sal-salı,
Yaz qəddinə sal-salı.
Canan canı nəzərdən
Alar yaxşı sal-Salı.*

*Qəzadə qardaşı zəhri Salsalı
Səslədi dilində dal əyər-əyər.*

*Yazıx canı canan əydi a yana,
Nahax yerdən sirri saldın əyana.
Aşıq deyər əyana,
Dilin eşqi a yana.
Xayın nədən qaralı,
Gəzər eldən a yana?*

*İman istər cahan gəzə əyana,
Yaralı sinəsi dal əyər-əyər.*

Ələsgər əmi bir qədər fikrə daldı. Bu çarxı-gərdisin işindən dərdə mübtalə oldu. İman əmisi Ələsgərin qəmlənməsini görüb belə dedi:

*Gözüm açıb bu dünyaya gələndə,
Dost tutmadım bu dünyanı, biləsiniz.
Ağlım kəsib xeyri-şəri qananda,
Xoşdamadım yad insanı, biləsiniz.*

*O da bir nemətdir göz-gözə baxa,
Ata məhəbbəti, sel kimi axa.
Ata qulluğunda söz yalan çıxa,
Oğul onda çox utanı, biləsiniz.*

*Qardaş arasında ərkinaz olur,
Artar məhəbbəti, sərfinaz olur,
Nakəs adam səxavətdən az olur,
Mərdi çəkib imtahana, biləsiniz.*

*İnsana gəlməsin xayın töhməti,
Bir yannan kəc işi, yox mərhəməti,
Mərd boynunda qalmaz mərdin minnəti,
Dərdə salıb bu İmanı, biləsiniz.*

İman əmisi Ələsgərin könlünü almaq üçün yenə üzünü Haqqın dərğahına tutub dedi:

- Əmi, yeri-göyü, ərşi-gürşü yaradan özü bu müşkül işimizi inşallah düzəldər:

*Ağalar ağası, şahların şahı,
Qadir sübhən verir yara dərmanı.
İmamlar sərdarı, ellər pənahı,
Şahı-mərdan verir yara dərmanı.*

*Salam alır Cəbrayıldan gercəkdən,
Mən ölürəm, yaralıyam bir cəngdən.
Lələdən, nərgizdən, güldən, çiçəkdən,
Gülüstan eyləyib yara dərmanı.*

*Mən qurbanam belə həkim, loğmana,
Ömrümün sevdası dönübdür qana,
Rəhim eyləyərmə Növrəs İmana,
İmamlardı, verir yara dərmanı.*

Ələsgər əmi İmana deyir ki, çox çətin yola düşübsən. İman əmisinin sözünə belə cavab verir:

*Yenə qəm leşkəri hücum eylədi,
Canım eşq oduna qalamaxdadı.
Hərə bir tərəfdən qılnc götürüb,
Könlümün evini talamaxdadı.*

*Desəm ki inci yəm mən bu cahannan,
Qınayarsız hərə məni bir yannan,
Azaltmaxdansa da dərdimi kannan,
Artırub uc-uca culamaxdadı.*

*Bu xəsdə könlümün bil təmənnasın,
Silmək istəyirəm qəlbimin pasın.
Tutmuşam dəstimdə mey piyaləsin,
Bu kəmfürsət vurub calxamaxdadı.*

*Çalışır ki, məni tutub sala fəndinə,
Qəsəmxordu, inanmıram andına,
Qoyubdu İmanı qəm sapandına,
Atacax haryasa, bulamaxdadı.*

Ələsgər əmi dedi:

- Ay İman, sənın əlindən Yaradana şikayətim var.

İman dedi:

- Əmi, oruc tut, namaz qıl, ibadət eylə. Onlar şikayətə baxmır. Bu suludin-firudində göstərilib.

Əmi qardaş oğlu arasında bizim bilmədiyimiz başqa məxfi söhbətlər də olur. Ustad Ələsgər durub öz evinə gəlir. Qonum-qonşu, qohum-əqraba vəziyyəti ondan soruşurlar. Əvvəlcə Anaxanım nənə dilə gəlir:

- Ay kişi, o yetim qalmış qızın ərinənən görüşdün, ağlın nə kəsir ondan? Elə o qızın talehi əzəldən qara gəlib.

Ələsgər əmi dedi:

- Arvad, İmana vergi verilib, özü də lap ağırından.

Anaxanım nənə dedi:

- Vergi verilib, lap yaxşı, sənın kimi çalsın, oxusun, gülsün. Neçə gündü ac isuz üzü quylu yıxılıb yatıb. Duranda da ərişdən-gürüşdən niyə danı

Ustad Ələsgər dedi:

- Arvad, mənə nə verilibsə İmana da o verilib. Əlavə İmana bir sevgi də bəxş edilib. Nə vaxtsa da o gedəcək. Amma haqdan gələn elm o başa, o bədənə necə sığışacaq? Ya baş pozular, ya da ürək partlayar...

P.S. Söhbətin əvvəli və davamı "Növrəs İmanın dastan-hekayəti" (Bakı, Aşıqlar Birliyi, 2019) kitabındadır.

